

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 497/2020-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. októbra 2020 zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ondrej Urban, MBA, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn.10 Csp 427/2017 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania, sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. októbra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]

Huta 38, Slanec (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Csp 427/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. V ústavnej sťažnosti je sťažovateľ žalovaným v konaní o zaplatenie sumy 5 799,53 € s príslušenstvom, ktoré sa začalo 20. septembra 2017 podaním žaloby na okresnom súde a dosiaľ nie je právoplatne skončené.

2.1 Podľa tvrdenia sťažovateľa okresný súd 26. marca 2019 rozhodol uznesením o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby žalobcom (uznesenie č. k. 10 Csp 427/2017-138 z 26. marca 2019, pozn.). Sťažovateľ uviedol, že okresný súd postupoval nekoordinovane a nesústredene, keď rozhodol o trovách konania až 7. októbra 2019, teda takmer po pol roku od zastavenia napadnutého konania. Sťažovateľ podal proti uzneseniu o trovách konania č. k. 10 Csp 427/2017-146 zo 7. októbra 2019 sťažnosť, o ktorej okresný súd ku dňu podania ústavnej sťažnosti nerozhodol, a teda porušenie základného práva sťažovateľa stále trvá.

2.2 Sťažovateľ je toho názoru, že ak súdne konanie nie je právoplatne skončené na súde prvej inštancie ani po 3 rokoch od podania žaloby, je toto konanie zjavne neefektívne a neúčinné a je možné ho označiť za konanie so zbytočnými prietahmi, a to aj z toho dôvodu, že okresný súd do dňa podania ústavnej sťažnosti nerozhodol o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o trovách konania už takmer 12 mesiacov, pričom ide o absolútne jednoduché rozhodnutie.

2.3 Sťažovateľ ďalej uviedol, že okresnému súdu nevytýka absolútnu nečinnosť v napadnutom konaní, upriamuje však pozornosť na „kvalitatívnu stránku“ dosiaľ uskutočnených úkonov okresného súdu, ktoré nemožno podľa názoru sťažovateľa považovať za dostatočne efektívne a účinné.

2.4 Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti poukázal na početnú judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), zdôrazňujúc, že vzhľadom na celkovú dĺžku konania začatého 20. septembra 2017 dostatočným spôsobom preukázal, že podaná ústavná sťažnosť je v celom rozsahu dôvodná, keďže napadnuté konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené.

3. Na základe skutočností uvedených v ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty porušené boli a prikáže okresnému súdu v napadnutom konaní konať. Súčasne sa sťažovateľ domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 2 000 € a náhrady trov konania.

4. Ústavný súd v prípravnej fáze prejednania ústavnej sťažnosti vyžiadal vyjadrenie okresného súdu.

4.1 Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprV/352/20 z 21. októbra 2020 uviedol, že v priebehu napadnutého konania, pokiaľ ide o relevantné obdobie napadnuté ústavnou sťažnosťou, bola zistená nečinnosť okresného súdu v období od vydania rozhodnutia o zastavení konania č. k. 10 Csp 427/2017-138 z 26. marca 2019 do 7. októbra 2019, keď bolo vydané rozhodnutie o výške trov konania pod č. k. 10 Csp 427/2017-146 ďalej a od 14. októbra 2019, t. j. od podania sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o výške trov konania až do 9. septembra 2020, keď bolo o tejto sťažnosti rozhodnuté uznesením č. k. 10 Csp 427/2017-157. Okresný súd zároveň uviedol, že napadnuté konanie je právoplatne skončené.

4.2 Podľa názoru okresného súdu ústavná sťažnosť sťažovateľa nesmeruje proti aktuálnemu či trvajúcemu stavu nečinnosti súdu, a preto nie je prostriedkom na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, resp. tomu, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo.

II.

Relevantná právna úprava a judikatórne východiská ústavného súdu

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

9. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

10. Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 56 ods.2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré sú podané navrhovateľom bez právneho zastúpenia podľa § 34 a § 35 zákona o ústavnom súde a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu (§ 37 zákona o ústavnom súde), návrhy, ktoré nemajú

náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané zjavne neoprávnenou osobou, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy rovnako ako podľa čl. 38 listiny každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

10.1 V zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru ako aj čl. 47 charty každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

11. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

12. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a súčasne sa domáha aj vyslovenia porušenia svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty v konaní, v ktorom po jeho právoplatnom zastavení a rozhodnutí o nároku na náhradu trov konania rozhoduje súd o ich výške.

12.1 Prevereníím aktuálneho stavu napadnutého konania ústavný súd uzatvára, že v konkrétnom prípade sťažovateľa prichádza do úvahy v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti výlučne posúdenie postupu okresného súdu pri rozhodovaní o výške trov konania, čím zároveň vymedzil predmet svojho prieskumu.

13. Rozhodovanie o trovách konania prebiehalo v napadnutom konaní podľa zákonnej úpravy obsiahnutej v Civilnom sporovom poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý

rozdeľuje rozhodovanie o trovách konania na dve samostatné fázy – podľa § 262 ods. 1 CSP rozhodne súd o nároku na náhradu trov konania, a to v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí, a v bezprostrednej nadväznosti po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej rozhodne súdny úradník podľa § 262 ods. 2 CSP samostatným uznesením o výške náhrady trov konania.

14. Ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a prehľadu procesných úkonov v napadnutom konaní zistil, že okresný súd 26. marca 2019 rozhodol uznesením č. k. 10 Csp 427/2017-138 o zastavení konania a zároveň priznal žalovanému (sťažovateľovi) nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Uznesenie č. k. 10 Csp 427/2017-138 z 26. marca 2019 nadobudlo právoplatnosť 3. mája 2019.

14.1 V konkrétnom prípade sťažovateľa rozhodol súdny úradník o výške náhrady trov konania uznesením č. k. 10 Csp 427/2017-146 zo 7. októbra 2019, teda s časovým odstupom piatich mesiacov.

14.2 Sťažovateľ napadol uznesenie súdneho úradníka sťažnosťou doručenou okresnému súdu 14. októbra 2019, ktorú okresný súd uznesením č. k. 10 Csp 427/2017-157 z 9. septembra 2020 zamietol; uznesenie nadobudlo právoplatnosť 16. septembra 2020.

15. Prihliadajúc na judikatúru ESĽP, konkrétne na jeho rozsudok v prípade Čičmanec proti Slovenskej republike (rozsudok z 28. 6. 2016 k sťažnosti č. 65302/11), ktorým ESĽP okrem iného konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa teda aj fázu konania týkajúcu sa trov), ústavný súd uzatvára, že okresný súd síce po podaní sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o výške trov konania podanej 14. októbra 2019 nepostupoval úplne v súlade s požiadavkou rýchlosti a plynulosti súdneho konania, keď o nej rozhodoval 11 mesiacov, avšak v čase doručenia ústavnej sťažnosti 11. októbra 2020 už bolo napadnuté konanie právoplatne skončené, aj čo sa týka výšky náhrady trov konania.

16. Ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou uvádza, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, ÚS 92/03, III. ÚS 359/08).

16.1 Jednou zo základných pojmových náležitostí ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je požiadavka smerovania ústavnej sťažnosti proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza z princípu, podľa ktorého ústavná sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok slúžiaci na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní základných práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05, III. ÚS 355/2012).

16.2 V rámci svojej rozhodovacej činnosti (napr. IV. ÚS 61/03, I. ÚS 96/07, II. ÚS 214/08) ústavný súd prezentuje dnes už ustálený záver, že základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj podľa čl. 38 ods. 2 listiny) sa poskytuje ochrana len vtedy, ak bola sťažnosť ústavnému súdu predložená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného základného práva došlo alebo porušenie v tomto čase ešte trvalo.

17. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza fyzická osoba alebo právnická osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci, ktorý (účel) sa dosiahne právoplatným rozhodnutím (I. ÚS 167/03). Navyše zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti, prostredníctvom ktorej sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny), môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už príslušný súd meritórne rozhodol pred podaním ústavnej sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 223/2010, I. ÚS 544/2012, I. ÚS 559/2014), a preto už k namietanému porušovaniu týchto práv nečinnosťou tohto súdu v čase doručenia ústavnej sťažnosti nemohlo dochádzať (m. m. II. ÚS 387/06, III. ÚS 176/2018, I. ÚS 204/2018).

18. Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde], pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý

ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06, III. ÚS 462/2017). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou EŠLP (napr. rozhodnutie v prípade Mazurek proti Slovenskej republike z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05).

19. Z uvedeného tak nesporne vyplýva, že ak v čase podania ústavnej sťažnosti (11. októbra 2020, pozn.) už bolo napadnuté konanie právoplatne skončené (pozri bod 14 rozhodnutia), k namietaným priet'ahom už zjavne dochádzať nemohlo. Tento skutkový stav bol preto so zreteľom na obsah ústavnej sťažnosti, ako aj s prihliadnutím na zmysel a účel ustanovenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov základom pre záver ústavného súdu, že ústavná sťažnosť sťažovateľa proti postupu okresného súdu je zjavne neopodstatnená. Z tohto dôvodu ju ústavný súd odmietol už po jej predbežnom prerokovaní [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

20. Nad rámec veci ústavný súd uvádza, že podľa čl. 51 ods. 1 charty (rozsah pôsobnosti) ustanovenia tejto charty sú pri dodržaní zásady subsidiarity určené pre inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie, a tiež pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie. V dôsledku toho rešpektujú práva, dodržiavajú zásady a podporujú ich uplatňovanie v súlade so svojimi príslušnými právomocami a pri zachovaní obmedzení právomocí Únie, ktoré boli na ňu prenesené zmluvami.

21. V súvislosti s námietkou porušenia základného práva podľa čl. 47 charty ústavný súd uvádza, že tento článok je potrebné interpretovať v súlade s čl. 51 ods. 1 charty s prihliadnutím na vysvetlivky k charte a judikatúru Súdneho dvora Európskej únie. Ustanovenie čl. 47 charty normuje základné právo na spravodlivý proces, no aplikovateľnosť charty je podmienená vykonávaním práva Európskej únie (porovnaj III. ÚS 141/2011, IV. ÚS 398/2013). Podľa názoru ústavného súdu, prihliadajúc na citované ustanovenia charty, je aplikácia charty v posudzovanej veci vylúčená. V prípade členských štátov, teda aj Slovenskej republiky, je záväzná výlučne vtedy, ak konajú v rámci rozsahu pôsobnosti práva Únie, čo nie je prípad sťažovateľa.

22. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa obsiahnutých v petite jeho ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu